

نام و نام خانوادگی:	کلاس:	دبیرستان:
۱. معنی تمام واژه‌های «انبساط - بنان - تاک - خوان» در کدام گزینه صحیح آمده است؟		
(۱) خودمانی شدن - سرانگشت - رز - سفره فراخ	(۲) بدون رودریاستی - انگشتان - درخت انگور - سفره	
(۳) احساس بیگانگی و ملاحظه - انگشت - درخت انگور - سفره گشاده	(۴) گشادگی - انگشتان - شراب - رئیس قبیله	
۲. معنی چند واژه در مقابل آن صحیح آمده است؟		
«صواب: پاداش / مدام: می / دار ملک: قصر / والی: قاضی / ذوالجلال: خوش اندام / دینار: سکه نقره / داروغه: شبگرد»		
(۱) یک	(۲) دو	(۳) سه
(۴) چهار		
۳. عبارت «در خبر است از سرور کاینات و مفخر موجودات و رحمت عالمیان و سفوت آدمیان و تتمه دور زمان، هر که یکی از بنده‌گان گنهکار پریشان‌روزگار، دست انابت به امید اجابت به درگاه حق بردارد، در او نظر نکند، بازش بخواند، باز اعراض کند. بار دیگرش به تزرع و زاری بخواند.» چند غلط املایی دارد؟		
(۱) پنج	(۲) دو	(۳) سه
(۴) چهار		
۴. از میان گروه کلمات «هوای وصال - غریق بهر خدا - حد زدن - ثواب و درست - تزویر و ریا - ذوالجلال - محتسب و داروغه - خانه قاضی - طلب عیش - مکتب حقایق - بالله»، چند گروه کلمه دارای اشکال املایی است؟		
(۱) یک	(۲) دو	(۳) سه
(۴) چهار		
۵. در عبارت «سه تن آرزوی چیزی برند و نیابند: مفسدی که ثواب مصلحان چشم دارد و بخیلی که سنای اصحاب مروت توقع کند و جاهلی که از سر سفاهت و غضب و حرص برنخیزد و الحاح ورزد که با نیک‌مردان برابر بود.»، املائی کدام واژه نادرست است؟		
(۱) سفاهت	(۲) الحاح	(۳) ثواب
(۴) سنا		
۶. شعر «مست و هشیار» اثر کیست و در چه قالبی سروده شده است؟		
(۱) حافظ شیرازی - قطعه	(۲) پروین اعتصامی - قطعه	(۳) حافظ شیرازی - غزل
(۴) پروین اعتصامی - غزل		
۷. همه عبارت‌ها «مسجع» اند؛ به جز		
(۱) بقیت عمر معتکف نشیند و خاموشی گزیند.	(۲) ذوالفقار علی در نیام و زبان سعدی در کام.	
(۳) با آنان بستیزید که رستگاری تان در آن است.	(۴) دولت نه کوشیدن است، چاره کم جوشیدن است.	
۸. در کدام گزینه، آرایه «اسلوب معادله» وجود ندارد؟		
(۱) بود در چشم زاهد خلوت بی‌انجمن دوزخ	معلم راست بی‌اطفال، زندان کنج مکتب‌ها	
(۲) در احسان به روی خویش اهل جود بر بستند	عبث واکرده می‌گردند ارباب طمع لب‌ها	
(۳) محال است از ته دل مهربان کردن حسودان را	به افسون کی رود بدطیبتی از طبع عقرب‌ها	
(۴) تا کرد ترک می‌دلم، یک شربت آب خوش نخورد	بیمار شد طفل یتیم از اختلاف شیرها	
۹. در کدام بیت آرایه «تشبیه» وجود ندارد؟		
(۱) کس این کند که زیار و دیار برگردد؟	کند هر آینه چون روزگار برگردد	
(۲) به آب تیغ اجل تشنه است مرغ دلم	که نیم کشته به خون چند بار برگردد	
(۳) به جنگ خصم کسی کز حیل فروماند	ضرورت است که بیچاره‌وار برگردد	
(۴) به زیر سنگ حوادث کسی چه چاره کند	جز این قدر که به پهلو چو مار برگردد	
۱۰. در تمام ابیات، حذف به قرینه معنوی (معنایی) دیده می‌شود؛ به جز گزینه		
(۱) دامن مکش به ناز که هجران کشیده‌ام	نازم بکش که ناز رقیبان کشیده‌ام	
(۲) جاننا سری به دوشم و دستی به دل گذار	آخر غمت به دوش دل و جان کشیده‌ام	
(۳) دور از تو ماه من همه غم‌ها به یک طرف	وین یک طرف که منت دونان کشیده‌ام	
(۴) از سرکشی طبع بلند است شهریار	پای قناعتی که به دامان کشیده‌ام	

۱.۱ کاربرد معنایی « ردیف » در کدام بیت، متفاوت است؟

- (۱) معلّم همه شوخی و دلبری آموخت
 (۲) غلام آن لب ضحاک و چشم فتّام
 (۳) هزار بلبل دستان سرای عاشق را
 (۴) همه قبیله من عالمان دین بودند
- جفا و ناز و عتاب و ستمگری آموخت
 که کید سحر به ضحاک و سامری آموخت
 بیاید از تو سخن گفتن دری آموخت
 مرا معلّم عشق تو شاعری آموخت

۱.۲ نقش دستوری « ضمیر پیوسته » در کدام گزینه با بقیه گزینه‌ها متفاوت است؟

- (۱) در بهارم صورت خوب نگار آمد به یاد
 (۲) دو چشمت چشم آن دارد که ریزد خون چشم من
 (۳) دل و دینم به تو مشغول و نظر در چپ و راست
 (۴) شنیدم که شه مطبخی زاده است
- رفت آن سرمایه‌های طفل عقل من به باد
 اگر چشمت زند چشمی به چشمانم بیاسایم
 تا ندانند رقیبان که تو منظور منی
 به جای طلا نقره‌ام داده است

۱.۳ کاربرد حرف « را » در کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- (۱) ما مشق غم عشق تو را خوش نوشتیم
 (۲) چنان تو در دل من جا گرفته‌ای ای جان
 (۳) کسی باور نخواهد کرد اعجاز تو را ای عشق
 (۴) نمی‌دانم ز منع گریه مقصد چیست ناصح را؟
- اما تو بکش خط به خطای همه ما
 که هیچکس نتواند گرفت جای تو را
 برای خودپرستان تا به کی پیغمبر آوردن؟
 دل از من، دیده از من، اشک از من، آستین از من!

۱.۴ بیت « چه غم دیوار اّمّت را که دارد چون تو پشتیبان؟ / چه باک از موج بحر آن را که باشد نوح کشتیبان؟ »**با کدام بیت ارتباط معنایی ندارد؟**

- (۱) هم گلستان خیالم ز تو پر نقش و نگار
 (۲) در ره عشق که از سیل بلا نیست گذار
 (۳) در بیابان طلب گر چه ز هر سو خطریست
 (۴) مدّعی خواست که از بیخ کند ریشه ما
- هم مشام دلم از زلف سمن‌سای تو خوش
 کرده‌ام خاطر خود را به تمنای تو خوش
 می‌رود «حافظ» بی‌دل به توگای تو خوش
 غافل از آن که خدا هست در اندیشه ما

۱.۵ کدام گزینه مفهوم مشترک با «هیچ نقّاش نمی‌بیند که نقشی بر کشد/وان که دید از حیرتش کلک از بنان افکنده‌ای» دارد؟

- (۱) حیرت اندر خامه نقّاش بی‌چون است کو
 (۲) نقّاش اگر این روی ببیند متحیّر
 (۳) نقّش تو را خامه نقّاش صنع
 (۴) صورت شمع رخس بر در و دیوار کشید
- راستی در نقش رویت داد خوبی داده است
 چون صورت دیوار بماند ز تو خاموش
 بر ورق جان من انگیخته است
 کلک نقّاش دل خلق به این صورت سوخت

۱.۶ بیت زیر با کدام بیت ارتباط مفهومی دارد؟

- «این مدّعیان در طلبش بی‌خبران‌اند»
 (۱) عاشقی را که چنین باده شبگیر دهند
 (۲) خامی و ساده‌دلی شیوه جانبازان نیست
 (۳) در کوی وفا چاره به جز دادن جان نیست
 (۴) عشق در هر دل که شمع بی‌قراری برفروخت
- کان را که خبر شد خبری باز نیامد»
 کافر عشق بود گر نشود باده پرست
 خبری از بر آن دلبر عیار بیار
 یعنی که معجو در طلبش راه سلامت
 اولین پروانه‌اش مهر لب اظهار بود

۱.۷ کدام گزینه به همان پدیده اجتماعی اشاره دارد که بیت زیر اشاره دارد؟

- «گفت: دیناری بده پنهان و خود را وارهان»
 (۱) گر درهمی دهند، بهشتی طمع کنند
 (۲) گناه کردن پنهان به از عبادت فاش
 (۳) ناخن و منقار شاهین از کجی گیرا بود
 (۴) مرگ را نتوان به رشوت از سر خود دور کرد
- گفت: کار شرع کار درهم و دینار نیست»
 کو آن چنان عبادت و زهدی که بی‌ریاست؟
 اگر خدای پرستی هواپرست مباحش
 رشوت از مردم گرفتن بر کجی‌ها حجّت است
 این نهنگ جانستان را چشم بر اسباب نیست

۱۸. کدام گزینه با بیت «بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک/بگفت آن گه که باشم خفته در خاک» تناسب دقیق تری دارد؟

- ۱) سوری دارم فدای خدای خاک پایست
  - ۲) تا دامن کفن نکشم زیر پای خاک
  - ۳) گر همین سوز رود با من مسکین در گور
  - ۴) بدین روش که تویی گر به مرده برگذری
- گر آسایش رسانی و رگزنمدم
باور مکن که دست ز دامن بدارمت
خاک اگر باز کنی سوخته یابی کفنم
عجب نباشد اگر نعره آید از کفنش

۱۹. در کدام گزینه مفهوم ابیات با یکدیگر تفاوت دارد؟

- ۱) گر نور عشق حق به دل و جانست اوفتد
  - ۲) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی
  - ۳) هستی خود را چو عود از بهر این مجلس بسوز
  - ۴) از پای تا سرت همه نور خدا شود
- بالله کز آفتاب فلک خوبتر شوی
صبر و هوش و جان و دل زین عاشق بیدل ربود
تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی
تا همه دل نور گردی تا همه تن جان شوی
در راه ذوالجلال چو بی پا و سر شوی
دید خد را عین نور ایزدی
باید که خاک در گه اهل هنر شوی
تا نگریدی خاک راه کاملان؟
- او چو خالی کرد خود را از خودی
گر در سرت هوای وصال است «حافظا»
کی از این معنی بیابی تو نشان

۲۰. بیت «دست از مس وجود چو مردان ره بشوی/تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی» با کدام گزینه تناسب مفهومی دارد؟

- ۱) عشق باید تا خرد انور شود
  - ۲) هر چه اخلاص نیست اکسیرش
  - ۳) کسی که بر محک همتش بود زر و مس
  - ۴) از مس وجود خود دمی بیرون آی
- کیمیای باید که تا مس زر شود
گر زر نصاب کم ز مس گیرش
به یک عیار، چه حاجت به کیمیا دارد؟
تاراه بری به کیمیایی که پرس

پاسخ تشریحی آزمون

۱. گزینه ۱ ← انبساط: حالتی که در آن، احساس بیگانگی و ملاحظه و رودربایستی نباشد؛ خودمانی شدن / بنان: سرانگشت، انگشت / تاک: درخت انگور، رز / خوان: سفره، سفره فراخ و گشاده.
۲. گزینه ۲ ← معنی صحیح واژگان غلط: صواب: درست، پسندیده، مصلحت / دار ملک: سرزمین، پایتخت / والی: حاکم، فرمانروا / ذوالجلال: خداوند، پروردگار، خداوند صاحب جلال و عظمت / دینار: واحد پول؛ سکه طلا که در گذشته رواج داشته است. در متن درس، مطلق پول است؛ وزن و ارزش دینار در دوره‌ها و مناطق مختلف، متفاوت بوده است.
۳. گزینه ۳ ← املاي صحیح واژگان غلط: صفوت - بندگان - تضرع.
۴. گزینه ۲ ← املاي صحیح واژگان غلط: غریق بحر خدا - صواب و درست.
۵. گزینه ۴ ← شکل صحیح واژه غلط: ثنا (=ستایش)
۶. گزینه ۲ ← شعر «مست و هشیار» اثر «پروین اعتصامی» است و در قالب «قطعه» سروده شده است.
۷. گزینه ۳ ← سجع‌ها: گزینه ۱: نشیند با گزیند (متوازی) / گزینه ۲: نیام با کام (مطرف) / گزینه ۴: کوشیدن با جوشیدن (متوازی)
۸. گزینه ۲ ← در گزینه ۲ شاعر می‌گوید: بخشندگان احسان نمی‌کنند؛ پس حریمان بیهوده دهان گشاده‌اند. No اسلوب.
۹. گزینه ۱ ← تشبیه‌ها: گزینه ۲: تیغ اجل و مرغ دل / گزینه ۳: بیچاره‌وار / گزینه ۴: سنگ حوادث و مانند مار.
۱۰. گزینه ۱ ← در گزینه ۲ و ۴ به دلیل وجود منادا، حذف به قرینه معنوی داریم / گزینه ۳: حذف فعل «است» در دو مصراع
۱۱. گزینه ۳ ← گزینه ۱ و ۲ و ۴: آموخت به معنای «یاددادن» / گزینه ۳: آموخت به معنای «یادگرفتن»
۱۲. گزینه ۴ ← گزینه ۱: در بهار، صورت خوب نگار به یاد من آمد = مضاف‌الیه / گزینه ۲: چشمت تو - چشمان من = مضاف‌الیه / گزینه ۳: دل و دین من = مضاف‌الیه / به جای طلا به من نقره داده است = متمم.
۱۳. گزینه ۴ ← گزینه ۱ و ۲ و ۳: «را» نشانه مفعول است / گزینه ۴: «را» فک اضافه است؛ یعنی مقصد ناصح چیست.
۱۴. گزینه ۱ ← مفهوم صورت سؤال و گزینه ۲ و ۳ و ۴: از بین رفتن پریشانی و نگرانی با وجود مخاطب و توکل به او / گزینه ۱: سرشار بودن عاشق از یاد و خیال معشوق.
۱۵. گزینه ۲ ← مفهوم صورت سؤال و گزینه ۲: حیرت نقاش از زیبایی جمال یار / مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: حیرت در قلم زیباآفرین خداوند / گزینه ۳: عشق معشوق در جان عاشق است / گزینه ۴: توصیف زیبایی معشوق.
۱۶. گزینه ۴ ← مفهوم صورت سؤال و گزینه ۴: رازپوشی عارف حقیقی / مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: عاشقی که از می عشق بنوشد، هرگز مستی عشق را رها نمی‌کند / گزینه ۲: تقابل عشق و خامی / گزینه ۴: جان‌بازی عاشقانه.
۱۷. گزینه ۳ ← مفهوم صورت سؤال و گزینه ۳: رشوده‌دهی و رشوه‌گیری / مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: نکوهش عبادت با هدف رسیدن به بهشت / گزینه ۲: گناهکاری پنهان بهتر از ریاکاری آشکار است / گزینه ۴: مرگ با رشوه هم دست از سر آدم بر نمی‌دارد!
۱۸. گزینه ۲ ← مفهوم صورت سؤال و گزینه ۲: وفاداری عاشق تا پای گور / مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: جان‌فشانی عاشق و تحمل سختی‌های عشق / گزینه ۳: عشق پس از مرگ نیز ادامه دارد / گزینه ۴: جلوه‌گری معشوق، مرده را هم زنده می‌کند.
۱۹. گزینه ۱ ← مفهوم ابیات گزینه ۲: ترک وجود مادی، شرط رسیدن به کمال عشق است / مفهوم ابیات گزینه ۳: ترک وجود مادی و ترک اختیار، مقدمه تعالی است / مفهوم ابیات گزینه ۴: فروتنی در برابر اهل معرفت و هنر، شرط رسیدن به وصال است / مفهوم بیت اول گزینه ۱: کمال بخشی عشق و معرفت / مفهوم بیت دوم گزینه ۱: از دست دادن عقل، صبر و هوش با دیدن جلوه معشوق.
۲۰. گزینه ۴ ← مفهوم صورت سؤال و گزینه ۴: ترک خود، شرط رسیدن به کمال عشق است / مفهوم سایر گزینه‌ها: گزینه ۱: عشق، مایه روشنایی خرد است / گزینه ۲: بدون اخلاص، چیزی ارزش ندارد / گزینه ۳: فرد آزاده نیاز به کیمیا ندارد